

CHECKLIST MONDZORG VOOR CLIËNTENRADEN

Waarom deze checklist?

Mensen met een psychiatrische aandoening en / of verslaving hebben vaker cariës, tandvleesproblemen en ontbrekende tanden en kiezen. Dit heeft grote gevolgen voor de kwaliteit van leven. Ook wordt steeds duidelijker dat er een verband is tussen mondgezondheid en andere gezondheidsproblemen zoals hart- en vaatziekten en diabetes.

In de psychiatrie is er echter te weinig aandacht voor mondzorg. Psychiaters en andere zorgverleners vragen zelden of nooit naar de mondgezondheid van hun patiënten en binnen instellingen is er vaak geen beleid op dit gebied vastgesteld. Daarom hebben wij deze checklist ¹ gemaakt. Het is een hulpmiddel om mondzorg bij instellingen op de agenda te krijgen.

Hoe te gebruiken?

Door de checklist in te vullen breng je de situatie in kaart. Je kunt hiervoor bestaande beleidsafspraken raadplegen zoals de visie op de somatische zorg in het beleidsplan, maar ook mede-cliënten, verplegers en behandelaars over het onderwerp vragen stellen of hierbij samenwerken met een beleidsmedewerker van je instelling.

Als de checklist is ingevuld kun je de hele lijst, of onderwerpen die je het meest belangrijk vindt, gebruiken als basis voor overleg. Als cliëntenraad kun je ook gebruikmaken van de mogelijkheid om een 'ongevraagd verzwaard advies' in te dienen ². Tenslotte kun je criteria voor mondzorgbeleid gebruiken als input bij gesprekken met zorgverzekeraars over zorginkoop.

Overige informatie

Mondzorg is een onderdeel van de somatische zorg. In de **Kwaliteitsnormen Somatische zorg in de ggz** van GGZ Nederland (2003) staat onder meer:

'Iedere instelling moet een visie formuleren op de somatische zorg. Die visie hoort in het beleidsplan te staan.

Bij opname is de instelling verantwoordelijk voor de somatische zorg.

De instelling heeft een protocol voor somatische screening. Daarbij moet ook een lijst worden gemaakt van eventuele medisch somatische problemen.

Als de cliënt niet wordt opgenomen blijft de somatische behandeling in handen van de huisarts. Wel heeft de ggz dan een signalerende functie.'

Als mensen langer dan een jaar in een psychiatrisch ziekenhuis verblijven, is de instelling voor de mondheekundige zorg verantwoordelijk.

Mensen met een angststoornis of tandartsfobie kunnen in aanmerking komen voor behandeling bij een Centrum voor Bijzondere Tandheelkunde (CBT).

¹ De checklist is gebaseerd op Kwaliteitscriteria mondzorg voor mensen met psychiatrische aandoeningen', LPCGGz, NPCF en leder(in) 2015 en de module Mondzorg in verpleeghuizen van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGz), uit het rapport 'Kwaliteit mondzorg in verpleeghuizen onvoldoende' uit 2014.

² Kijk voor meer informatie op www.loc.nl of neem contact op met de cliëntenraad van Arkin www.clientenraadarkin.nl. Deze heeft in 2012 een ongevraagd advies over mondzorg geschreven.

Beleid

De zorgaanbieder heeft mondzorg geborgd in het kwaliteitssysteem	
Er is schriftelijk beleid vastgesteld op het gebied van mondzorg en preventieve mondzorg	
Er is een medewerker als aandachtsfunctionaris / coördinerend zorgverlener* mondzorg aangesteld	
De verantwoordelijkheid voor het toezien op het nakomen van professionele mondzorginterventies is vastgelegd	

* Taken aandachtsfunctionaris: wanneer interventies vereist zijn die afwijken van de reguliere mondverzorging, coördineert deze de samenwerking tussen de betrokken leden van het zorgteam. Hij/zij kan zelfstandig de mondhygiënist of tandarts consulteren. Daarnaast ligt de taak in het coachen en begeleiden van verzorgenden en verpleegkundigen.

Screening

Binnen 24 uur na opname is door een medewerker, op een gestandaardiseerde wijze, de mondsituatie* in kaart gebracht	
Binnen zes weken na opname (eerder indien nodig) is de mondgezondheid door een tandarts geïnventariseerd en vastgelegd in het cliëntdossier	
Ook bij ambulante cliënten is de mondsituatie onderdeel van de somatische screening	

* Mondsituatie: hoe staat het met de zelfzorg, is er acuut behandeling nodig door een tandarts/mondhygiënist/tandprotheticus en leiden mondzorgproblemen of chronische pijn tot een verminderde voedselinname.

Dossiers

Het methodisch werken rondom mondzorg is terug te zien in het cliëntdossier	
Wensen van de cliënt en afspraken op het gebied van mondzorg worden opgenomen in het dossier en het behandelplan	
Mondzorgproblemen zijn terug te vinden in de dagrapportage	
De bevindingen van de tandarts/tandprotheticus/mondhygiënist die van invloed zijn op de dagelijkse mondzorg van de cliënt worden vastgelegd in het cliëntdossier	
De bevindingen van de tandarts die van invloed zijn op de medische zorg rondom de cliënt worden vastgelegd in het cliëntdossier	
Medische informatie die van belang is voor de mondzorg (medicatie, diabetes, hartaandoeningen e.d.) is toegankelijk voor mondzorgverleners	

Voorzieningen

Er is tandheelkundige zorg beschikbaar in de instelling en / of de instelling heeft samenwerkingsafspraken met mondzorgverleners en Centra voor Bijzondere tandheelkunde (CBT)	
De zorgaanbieder voorziet de tandarts van een behandelruimte inclusief materiaal en apparatuur	
Er is een autoclaaf, thermodesinfector en röntgenapparaat aanwezig	
Indien nodig voorziet de instelling de cliënt van een tandenborstel en tandpasta	

Voorlichting

In de instelling wordt voorlichting gegeven over mogelijke gevolgen van een slechte mondhygiëne	
In de instelling wordt voorlichting gegeven over wat de cliënt zelf kan doen op het gebied van mondhygiëne, zoals poetsgedrag	
De behandelaar wijst de cliënt - indien van toepassing - op mogelijke negatieve effecten van psychofarmaca en andere medicatie op de mondgezondheid	

Ondersteuning

Medewerkers signaleren mondzorg problemen, bespreken die met de cliënt en rapporteren hierover in het cliëntdossier	
Medewerkers kennen de mondzorg problematiek waarmee de cliënten te maken hebben	
Het is voor de medewerkers duidelijk bij wie zij terecht kunnen voor eventuele vragen en begeleiding op het gebied van mondzorg problematiek	
Medewerkers hebben voldoende tijd om de in het cliëntdossier opgenomen afspraken over mondzorg uit te voeren	

Scholing

Mondzorg is een vast onderdeel van de opleiding en het scholingsplan van de instelling voor medici, paramedici en verpleegkundigen	
De scholingsbehoefte omtrent mondzorg wordt structureel geïnventariseerd	

